

АЖЫЛЧЫН СӨЗҮНГЕ
Б Ы Ж Ы Г

Даараньлга цегинде тьс-
ай тургускан машиналар
разьнда турган херэежем
школаы доозуп алыр мен
ай, ажырбас» деп мези
бүзүредип тургаш, сес клас

«1981 чылдын кы-
рулге чамалы В. Д.
куу, дараастан
лым туст-туста 100
сеткен. Ол — «Он-
дун чарымнын тери
хөрөк демлоонин
зи...» Вера Доржу-
беш чылдын дараа-
сында куш-ажыны
дарында «1984 чыл-
дын июль оналды-
накчы дайрчыкта»
1985 чылдың
«түстөнчө» деп биз-
меттинер. Ол көргү-
артымыла оң коргу-
рааны хеп чечел?
генин мураккач
хеп дараар деп
В. Д. Саттын айма-
Өвүр райкомуну
дептериде кири б

Ууудургулеви
тери коллективте
нер бөлүүнүн ажы-
турун аңса дааскан

тивте колдуунда ий-
нер ажилал тур-
нын ажилдарына
чалыг байдалды
уруулар өөрчил-
амыдырал биле
айтырларын ав-
гай эвес шийтти-
рар. Парикмахер
лүштү чуртталга
биле хандырар
нын чогулмагы
кирлеттинери ба-
киржилте чок ар

бактия эрттирип турары
 Бөрөнчикязини бышыка
 платкеси Вера Держуна-
 ма даараан, оларнын ажи-
 ны чакгычы демин чаа-ла
 и деп уелаш барган.

[illegible]

Ой күйш-жылчым
омок-паз. Бол

Кышмадың өзөөш өз
тудугдарын: Беш ки
талга байжыңарын,
те, албан черлерин
киришкен болгаш а
тударын кичи

Онаагын ажылынга
салгалдыг анык кы
саялчы оруунга кы
кинер, хүндүздү,
шайнап албан таар
бузурал улуг.

Т.

ОДУРУГЛАРДА—БОДАНЫР, САЙГАРАР ЧҮҮЛДЕР

чери хүлээп албааны
уугу турар каража
шил сава чедишпес,
гаш ону эскэртэн
ужурга тазаржыр;
алыхчылар ону ха-
дур окталтар; бичи-
лэрин камналга-хуу-
сөрдигинге моондаа
чү бокталдырар... В
авторлар-биле база ч
жир алаар.

Улуу ажил-архай
дыг болгаш амьдал
дырлыга айтырлыг
маарыштыр сөөлгү
да келген чаггаарын
утканы мийдиг. Ол ч
нын одургарлыгын
да болайын, хайра
рар чүүлдер хэй. Ол
бизе харьсалганын
ини мурунга тод
рулганы 1986—1990
да болгаш 2000 чыл

Кол утганынши
1986—2000 чылдарда
хөргөл бөрүянары
рин болгаш ачы-дуу
рилгенин хөгжүдери
плекстин программалар
турар. Партиянын бол
зактын ол докумен
хүн бүрү уурдуртла
умуртат бис.

САДЫГ Д. ЧЫ

РЕВОЛЮСЧУ, ДАЙЫНЧЫ, КУШ - АЖЫЛЧЫ АЛДАР

№ 12 (124) 1985 ч. декабрь

ХАЙГЫЛЧЫ, ДАГДЫНЫКЧЫ

Дайынның болгаш куш-ажылдың хоочуну Василий Артемович Шербининин дайынчы наамдары Ада-чурттуң Улуг дайынның мурунда-ла эгелээ. Шерг албанынче ол 1936 чылда келдирткен, Бирок Чөөн чүккө турган адгжы полк-че октадылкан. Аңаа полк-школаны дооскаш, старшина эргелди албан эртерин чоруп турда, япон милитаристтер халаан. Хасан хөлгө болган каргыш-дошкун тула-чуушунунарга аяаа коммунисттерин дуулажыкчы болуп ол киришкен. Шергинден калашкан, аалыгы кин-ла-хонуп чорда, аңа финн-биле дайын өскүтү үнгөн. Василий Артемович мынча Гарым чүккө октадылкан. Аңаа кир-жип турган, дайын доозул-галак турда, аар балыглат-на... Москва чогууда бир го-спитальга сөгөш, аалыгы баар кай хонук шалы алган. Оон өр-бүлени улуг, тос алышкы. Алышкылар сеткил халдыр хөргөжип бешин чет-тирээде, Ада-чурттуң Улуг дайын эгелээ.

Олар ангы-ангы фронтуларга барган. Василий Москва чогууда келген. Баштай-хун «калгалал хейин келди-кен» кудумчуларын ол эртен, а оон эртеринде Мо-жайск шоссеге немец танкы-ларга удуу тудушкунга киришкен.

Василий дуржулгады дайынчы. Хууда үлгери-биле анык дайынчыларын хей-аалым көдүрүп, уругу-ле кидип сөгиржип алышкы-нын муруну шугумуна баар турган. Артиллерия деткин-чегине оорганалып алган, чадаг шерг улам дийме-шир, гранаталар-биле болгаш чашыр бугу-дүлгө кудуп кайн шил савалар дуула-би-ле немес танкыларын чалы-дырды, боттарынын туружу-индегиде камгалат шылаан-нар. Биздин бир тулушуну-на старшина Шербинин балм-галашкан, Тула областын Белез хоорайында эмнелген. Оон сөгит үнгөш, ол чаа ха-рымсалгалыг ажил-херекке оонашкан — хайгылчылар кезээ команданын берген...

Василий Артемович-биле оон Кызылда байжыныга хөргөжип өр бис. Хей чугаа-га хейнч чок. Бичалда-даа болушун дайынчы аммыр-ле дайынчы дугайында дык хей-нү сактып коор, угаалы хар-тууулап эвас кичи болду. Фотохурутар албому кор-дүвөс. Дайынчы чуруктар-ла хей. Мурунун хөргөш сыймас кылдыр орден-халыа калаан анык старшинаны дайынчы өөрүнчү аразында танып оруд. Ош шаңналда-рын ушун көргүстү. Олар-нын аалында Алдар ордени-нин III чегезин. Ада-чурт дайынчы орденини I чегезин, үш Кызыл Сылдыс ордени-нин. «Дайынчы эрес-дином чорук дөш» база «Эрес-дином чорук дөш» деп медальдар-ны алдыра-дүлгөсө тууду, үр-ле топпалык. А «Василий-н» костадылкан дөш. «Берли-ни алган дөш» деп медаль-дар дайынчы ордентарга оон бүтүрелдиг байжынын хере-чилеп турар.

Чаа, 1943 чылды ут-кайымысты утпастыр мен-деп, кижим ан-на элөөн хө-нү берди. Таштегга олур-гулаан бис. Неметтер бистен 50—60 кире-ле метр черде. Чаа чыл туруп, байырлар турары киден, чугаа тода

ТАЙБЫН ИШТЕ ДАЙЫНЧЫ

Дайынның болгаш куш-ажылдың хоочуну Даваа Шининович Монгуштуң наам-дары, эртен оруу солун бол-ган берге, аныктарга үлгө-лөт. Ол хып дөш анык оол турган, дайынчы беш-чир дөш эштери-биле намы-аң турган болуп халыкан. Фашисттер эжелектилерин хей санын аг-шери, күш-түт ок-бооз-даа ону коргут-паны. Ол өөрү-биле кады туушукчуке дидим кирип, дайын-биле чакыш-саныш чок сөгиржип ап турган.

— Дайын шөлүгө кижин өлүм дугайында бодалын баар чүве, чүгө дайынчы-н сатарын бодалар. Бистин не-зевис фашист эжелектинин украин хоорай, суурлардан уйдур ойлады, оларын сыл-ба шаап турган. Неметтерин тудуп эжелектеп, аксын-сөзүн сөгелдип, үнелгит чажыт-тары ужулдуруп-даа ап тур-ган бис. Сөөлүндө барып олар бистен дээр, аткаарларын-га өй апарганнар — деп, Да-ваа Шининович чугаалап олурар.

Д. Ш. Монгуш тыза эки тураларын адын сым-паны, эске өөрү-биле кады дидим тулушкан. Дайын шөлүгө хей дерин, ханын төп турган, фашист илеттерини чалча шаарыга болушун үлгүн киргет. Бир туу-шукчуун уеянда Даваа Ши-нинович оорганчы аар ба-зылгашкан. Киев госпиталь-ныга үр эмнелеш сөгит үн-ген. Оон соонда ол Гомель-дин астын шерг кезөөгө киргеш, алаа база эрестит чоруту көргүзүп, тулушчу-

кушун муруну одурунга чоруп турган. — Бо хуиде дайынчы Д. Ш. Монгуш тайбын иште. Дайын шөлүгөдө өш келгеш, Даваа Шининович кидим-даа ааммыларга чораш, аң сөт-кидип, кызым, чөлөтүг чоруту көргүскөн. Ол Бур-рейвта колхоз, райкуосом даргалап, партия райкомун-ка кидис эргелекчилеп ажил-даан. Ам коммунист Д. Мон-гуш ол районун орук-сеп-телге тудуу участогуна мас-тер, аныктарын дагдым-чызы, бодуну ааммыралчы дуржулгазын өскөлгө да-чымды, быжыг салгыла-чу-румун, медедлел, шыныч чоруктуң үлгери болуп ажалдап чоруту.

С. МОЛДУРГА.

ЧУРУКТА: дайынчы, куш-ажылдың хоочуну Д. Монгуш.

Кызыл гарнизонуң Н шерг кезээ-нин дайынчылары СЭКП-ның элчегелит XXVII съездин төлөтүп уткуур дөш сооциалист чарышты калбар-кан. Дайынчылар мергежилни, политикти белеткени улам ханылаан, эки түңнелдерин чедип ап турар. Ол шерг кезээге чоокта чаа дагдыг черге эртерген дайынчы өөредилгеге «кара» адымчылар дайынчыларын баулу шыгалдазы болуп өрткен.

ЧУРУКТА: дайынчы болук өөредилге-же үнерини муруну чарымда.

Чаңгыс чер-чурттугларывыс БИР-ЛЕ КАТАП КЕЖЭЭ...

Туркменияда область төвү Красноводский кудумчула-рын кезээки анык-бурт өңүг чырык шокар посте хөдөр-лер болдурупкан. Кудумчу-ларын ий кыдым хура-лаан, ден-дески таартыган шыртар теректерин, чада-н шыртарын ам-даа бугу-дүл-гө бугу-дүлгө орай күстү ошта-даа, ошайгы көстүр болган. Хоорай оруктарына шымчозоник көзүлүр-ле эвээлел орган.

— Кыдым кудумчулаан, вокзалда баралык — деп, шерг патруль бугу-дүлгө на-чалыгын парторник А. Ка-линин дужаган. Майкыташтары кылаан-нып турар кылдыр аштаан, өл пөс өтүр с алырдык баскан хейтти ий солдат б-лүктүн соондан басылкан. Кижин бугу-дүлгө курунда бижикти чыда кылаанчып чораш.

Вазар дудукчулар эр-теп, кызаа кудумчулап чоруп орд, чадаа мыштарым болгаш арай карайгы доора кудумчулаан дуа дилөөн хө-роожун кысымчыды дым-кылып келген.

— Вурунга! — деп, пра-порщик командылаан. Хөлөгелер аразында узун эр ушта халааш, дужуна доора кудумчуке шимеш дөш.

— Менээ чөлөөрөңер — деп, Павел Салчак далаш ди-лоон болгаш чөлөөрөңер ап-кыш, дескен кижини соонче мый болгаш. — Милициялан кыйгыртынар — деп, ол

О Т Ч Е У Г Л А Й...

Өрт болган байында уру-ларын өлүмдөн камгалат алдыры-биле коммунка эф-рейтор Игорь Жучков өрте-нин турган байжыне дидим киришкен.

Херек мынчаар болган. Ош хоорайнын бир кудум-чукуга тур шалы алган сол-даттар сөгүстөн чоруту, оларын соондан бир хөзө-

маннап бар чораш алгырган. Ийги солдаты парпро-ник чоокта телефон будка-зынча майнадылкан. Боду хөзөжөндөн чү болганын айтырган. Пес-тавы фаб-риказын ажилчыны, шерг албанын кижин дайын ор-дында орайтап калып ас-та, танкызы анык кижин че-де халып келген, оон туду-ч роан сумказын былаап ал-ган.

— Ол Салчактан мывас — деп, парторник бугу-дүлгө чугаалаан, дайынчыны хө-роонде «Совет Армияны тер-гине» деп демдентин чанын-да разрядчы-спортчуңу дем-дө бар деп чүкени бодап турган.

Бүгү чүве мындыг болган. Аңаа дайынчы Салчак кем-херек үлгедикчиин мырты чөткеш, чинтенилген туткан, хай көрүлүп тырткан. Би-чалда-даа ол база мөгө-шмөр кижин болуп тур. Оон хо-луга бижик кылаш кызым-ган.

— Бижээң окта! — деп, сол-дат кидим-даа дүлгө чөк оожум чугаалаан. — Менде сөң оондан дээр чөтөк ба-аа бар-ла, ону каян, кая-чар амыкыларын мастерлер өөредип каан. Бичалда-даа мен аңаа дөгөс мен.

— Бийн тур, солдат — деп, үлгедикчи кымган. — Мен дөш кидим-даа алдар чедип албас сен!

Танымаз ол кижини чө-сөөндө чарлыр тура чогуу билгеш, Салчак оон холудан бижикти азынгар ушта

жөн кижин: «Бажында өрт болган, уругларым ал болду» — деп, алгышты майнап олур-ган.

Ол бажынын чанынга бир-ле дугайында Игорь халып чөткеш, азым өт бугу-дүл-гө кайып, кызыл өт хөзөжө-ни турган байжыне фоточ-ка дамыштыр караш-ла

шаапкан. Каң бижек асфаль-тыже кыгырт дөш... Ийн холун артынга дың-зы дүлүт туткан, танкызы анык кижин хөзөжөни-н чанынга эжелген. Каң-ла минута болганда, милиция машиназы бо келген. Шагда-ла дилеттир тур-ган болгаш тутурбайн кел-ген, хей удаа херек үлгедик-чиин шерг албанынгарын ий тутканын дугайында кыска медедлелдер прото-колга бижиттенин.

Шерг албанынга ийги-чылды эртерип турар аны-дайынчы Павел Салчакке көргүшөп, милиция капитаны чугаалаан.

— Хүлөөлгөн эртерип ка-лаш, биске ажалдап чедип кел, эресеп. Мындыг мөгө-шмөр, эрес-дином оолдар биске херек!

— Чок, эш капитан — деп, дайынчы удулган. — Он-не тайбын мергежилди кижин мен — калде механи-затор. Шерг соонда (ол ам кыгыс доран), төрөөн Ты-маче хантар мен. Кызыл-Мажыкты мен манай ту-лашар. Мэңи төрөөн чегеме барбалыңар-ла хомудачы-дыр. Эх, кедерей чараш чер...

Болук даалгазын күтсөд-рин уламчылап чорупкан. Эрес-кашпай дайынчыны төрөөн черинден каш-каш муң мыктаа хоорай удуу чыткан...

А. ИНСАРОВ, калытан.

Туркестанин Кызыл туткут шерг окурту.

ДЕЛЕГЕЙ МЕДЭЭЛЕРИ

ЯДРОЛУГ ШЕНЕЛДЕЛЕРНИ СОКСАДЫР

Ядролуг чепсекти шенээр-ге ийи таладан мораторийн эгелээр, толдургайлаарга, түр соксадир дугайында Каттыш-кан Штаттарга совет саналды-десегеде калбаа-биле чүгү-дүтүпүп летики турар. Ян-дурту туртарын политик-тиг болган хей-оштин ажил-дамылар, дагышкын массалыг информация чепсе-тери ол саналды күлөп алыр чорук ядролуг чепсекти эн-дере бугу-дүлгө кызымчыны оруунга боттуу бажым болу-рун оылап медедлел турар-лар. Биздин бажым дугайы болгаш комсом чепсектерини талазы-биле чугаалажыш-кынарга күчүлүг иди бооп, СССР-ниң болгаш АКШ-тын удуртукчуларын Женевега болган ужуражышкыныга чедип адылган дугуруш-куканын боттандырынын хөзө-жөгө кескү салымшкын болур ужурут.

Ядролуг чамаларышкыны-нарга СССР-ниң чыгыш тала-ны мораторийниң хуоса-зын төлөткөч чедир кал-ла хонук артык — деп, БУР-кун дагышкын херектер ми-нистрин бирги ораакчымы М. Нааков чугаалаан. Кижин төлөткөч бижик тайбын-га болган чамаларышкыны-н турелди ап болур аралдыг бу-Биздин артыкны барын Же-невега болган ужуражышкын көргүскөн, мынча-даа амыг уде сөгкөш сөгүт боттуу ажил-херектер-биле бижы-лаары келеттири турар.

Ядролуг шенелделерни соксадирнын айтырмын Совет Эвилели делегей байдалыны эң чугула айтырларынын бирөөн, АКШ-тын админист-рациянын херек кырында

Гондустың америк бау-лауу чалча эрге-чагырга «бугу-дүлгө соңула» дээр хоозун бадылашкынынын чонун «алымдын бичи-лаа делгешин болгаш чүгүдүтүшкүн чок бай-дал-биле бооп өрткен. Гонду-растар чүгө истелге-шаажы-ладан киргү-сөнгөнини уругулаан соңула уча-стокартыга барганар.

Барын чүгө калбаа-биле чараш, манай турар «со-ксадир» «демократия» баулу-ла ары-чурттуң канымын дугайы соң-гула участокартыга бар-ган кижин бугу-дүлгө айтыр-салазын АКШ-тан тусай эжелген будкаа болаш, «бугу-дүлгө» медедлелдерин илеретип турар. Ийдиң «соңула-ларын» соонда са-лазын кижин бугу-дүлгө медедлелдерин кижин турар болза, ону шыгыш кезеңге-ге кирер алаарын эрге-ча-гырлар медедлел. Гонду-растың улуска удуу бау-чу-руму мындыг арга-биле чо-нуң соңула дээр хоозун бадылашкынына «чүс ху» киржирин чедип алган бооп турар.

ЧУРУКТА: Гондустак «демократия» соңула-лар. АП—СЭТА-ның фотоу.

КНО-НУН КОЛ АССАМБЛЕА СЕССИЯЗЫНЫН ТҮННЭЛДЕРИНГЕ ХАМААРЫШТЫР

КНО-нун Кол Ассамблеа-зын кыдыр кезээге эл-чегелит сессияны көдүрүшкүн-чүт хөзөжө дөшүлгөн. Мы-чалжак ол көдүрүшкүн оваримчалыг, кичээңейлг, туттушкуну болгаш кылдыр чугаалап болур. Аме-рик таланы бугу-дүлгө-биле цивилизациянын салым-ху-зунга бирги чергенип ужу-руулап айтырлары шиптирлертер аргазы чок болгаш дээриниң дугайында ол хөң эдээртерлериг, ха-раалашкынылар болган.

Ук көдүрүшкүнүң хөң Женеве-ле холбожыг. Дө-ди деңгелег совет-америк ужуражышкыны ала соонда кез болган, Совет Эвилели-нин болгаш Каттышкан Штаттарын аразына ха-рылааларын эжикилер, бугу-дүлгө чүвени узуула кал-тар боо-чепсектерин чок кы-ларын чедип алыр деп бол-ло ол ужуражышкыны илер-гейлетиңден деп болал-биле ол көдүрүшкүнүң хөң болдурун. Боо-чепсектерин кызымчыны дугайында ду-гуйлар Женевега чедип алдынамын-биле ол тутту-нушкун, ол оварымча тай-ылбырлар турар.

Ол эң чугула айтырмын шиптирлертерин илг берип болу деп толдургай хейчег-терин инити дискуссияга чугаалажып турармын үеңи-ле-да, а оон соонда бады-лашкыны уеңи-ле-да. Со-вет Эвилелиниң болгаш АКШ-тын турарында мылгалар толдургай илереп келген. Бичалга ядролуг дайын амыкын чайлаары олардан дык хамаларып болгай. Совет турш тода болгаш билдиргир—Чер кы-рында боо-чепсектерин эн-дере бугу-дүлгө кызымчыны болгаш мындыг эдере бугу-дүлгө-күнү комсомка болдуруш. Сөөлүг айтарла Совет Эвиле-ли шиптирлертерин соңга-ралып хөжөк чамык чугу-ла инити-ааларын үлгү-гө, оларын дегергиде хей хей чорутуу болуу тилең.

АКШ-тын туржуу сир та-лекчилер сөз кырында тай-бынмын бижыгала дөш чу-галлаар турган. Херек кы-рында олар айныа чок ко-рунда болгаш чепсектерини кижин дужу-дүлгө кызым-чыны дугайында дугу-дүлгө арга-биле уду-лган.

АКШ-тын мөзү чок туру-жу сессиянын түңнел кезең-ге онза тода илереп келген. Бичал харын комитеттерге чугаалажып айтырлары сессия көрүп турган. Ядро-луг кызымчыны биче-диринче уланган бугу-ле шиптирлертер америк делега-ция херек кырында удула-ган. Ядролуг чепсектерин немей эстүрбөс, массалыг ууткаашкыны чепсек-тин чаа системаларын ажалдап кылдыр, бугу-дү-рин хоруу, хикитиг чеп-сектин бугу хейрлерин ажалдап кылдыр, бугу-дү-рин болгаш оон куралы-ларын менчигин хоруу база ону ууткааш дугайында ре-золюциялар АКШ улуг ба-дылаан. Комсом делегине-боо-чепсектерин эдилерди-бес дугайында резолюциян бадылап турла чугула АКШ-биле Грэнда далагаллаан.

Ядролуг чепсекти шене-лдерин саят чок соксадир болгаш хоруу дугайында ре-золюция америк делегация удулган. Оон чыла-ла-нында кижин билдир чалаар чүве чок, ам кылдыр тур-америк хынашкынар бол-ган шенелдер үеңи-де мас-салыг ууткаашкыны чеп-сек-тин чалаа, улам амыкы-лар хейрлерин ажалдап кыл-ла, сайындайгышлар турар-ла болгай.

КНО кижигини руу-нине аажок хей нуруузу ад-ролуг чепсекти бугу күрү-нелер ядролуг шенелдерин бугу болгаш чугаажок хору-зун дөш шагдан бөр болгаш чүтүлүлүг туржуп турар. Во-талазы-биле Совет Эвилели чагай тура-сорукутун үлгө-рин көргүзүп, мындыг шене-лдерге бо чылын август-да эгелеп мораторийн күш-түт болдуруп чорутканын чалаан болгаш бир эвас АКШ база ша-ла мылгалар кылр болза, ол шенелдер-ин доктаамаз үеңи-де хө-руу-на белегин илерей-дөөн. Оон-биле калы Совет чазак шенелдерин хоруу-ру — ядролуг боо-чепсектерин улам мын эдилерлерин оонунга моондаларын бирөөн болур аралыг чүгө-дөштик кемчег эвас, хары-ам бажин чыгыс дөш ядро-луг күчүлдерин ууткаашкыны таарышкан байдалы тур-галар ийкел чүвени бажым-даллаан. Бичалга Совет-тон СССР-нин ол тайбын инити-аалымын «Москвын база бир сургаалчы кажар-

сорууттарынын толдурла-ны кылдыр көрүп турар — деп, болша «Трибуна» хоо-у, солун бижөөн. СССР-ниң инити-аалымына каттыжыны болгаш бугу ядролуг чамаларышкынынын соксадир-ныга Вашингтонун ажил-биле күлө чон бооп турар ко-ругу ядролуг чепсектерин куралыры моон-лаа соңгаар күштелдеринин ажалдыг политиканы оон тургачтар күлөли бадиттап турар-лар.

«Делегей» өмчлери ядро-луг дайынчы баш удуу болдуруш дөш» медедлел улустар аразынын шиптеш-кынар америк таладан даргазы профессор В. Науа Си-би-ос телепрограммага чү-газымга АКШ-тын админист-рацияны бугу-ле ядролуг чамаларышкынынын доп-доран соксаткан, мораторий-ге каттыжыны кыйгырткан. Совет Эвилели ядролуг дайынчы кызымчыны ууткааш дөш бажым-биле туржуп турар, ол дугайы оон эгелен мораторийн хере-чилеп турар. Бир эвас АКШ мораторийге каттыжыны бол-ган ядролуг чамаларыш-кынарга хоруула болза, чеп-сектериниң өңдө бугу-дү-р чорук улам-ча күштелер, оон түңнелде дайын алы-ла улам угадыр апарын ол медедлел.

(СЭТА).

КНО-НУН КОЛ АССАМБЛЕА СЕССИЯЗЫНЫН ТҮННЭЛДЕРИНГЕ ХАМААРЫШТЫР

КНО-нун Кол Ассамблеа-зын кыдыр кезээге эл-чегелит сессияны көдүрүшкүн-чүт хөзөжө дөшүлгөн. Мы-чалжак ол көдүрүшкүн оваримчалыг, кичээңейлг, туттушкуну болгаш кылдыр чугаалап болур. Аме-рик таланы бугу-дүлгө-биле цивилизациянын салым-ху-зунга бирги чергенип ужу-руулап айтырлары шиптирлертер аргазы чок болгаш дээриниң дугайында ол хөң эдээртерлериг, ха-раалашкынылар болган.

Ук көдүрүшкүнүң хөң Женеве-ле холбожыг. Дө-ди деңгелег совет-америк ужуражышкыны ала соонда кез болган, Совет Эвилели-нин болгаш Каттышкан Штаттарын аразына ха-рылааларын эжикилер, бугу-дүлгө чүвени узуула кал-тар боо-чепсектерин чок кы-ларын чедип алыр деп бол-ло ол ужуражышкыны илер-гейлетиңден деп болал-биле ол көдүрүшкүнүң хөң болдурун. Боо-чепсектерин кызымчыны дугайында ду-гуйлар Женевега чедип алдынамын-биле ол тутту-нушкун, ол оварымча тай-ылбырлар турар.

Ол эң чугула айтырмын шиптирлертерин илг берип болу деп толдургай хейчег-терин инити дискуссияга чугаалажып турармын үеңи-ле-да, а оон соонда бады-лашкыны уеңи-ле-да. Со-вет Эвилелиниң болгаш АКШ-тын турарында мылгалар толдургай илереп келген. Бичалга ядролуг дайын амыкын чайлаары олардан дык хамаларып болгай. Совет турш тода болгаш билдиргир—Чер кы-рында боо-чепсектерин эн-дере бугу-дүлгө кызымчыны болгаш мындыг эдере бугу-дүлгө-күнү комсомка болдуруш. Сөөлүг айтарла Совет Эвиле-ли шиптирлертерин соңга-ралып хөжөк чамык чугу-ла инити-ааларын үлгү-гө, оларын дегергиде хей хей чорутуу болуу тилең.

АКШ-тын туржуу сир та-лекчилер сөз кырында тай-бынмын бижыгала дөш чу-галлаар турган. Херек кы-рында олар айныа чок ко-рунда болгаш чепсектерини кижин дужу-дүлгө кызым-чыны дугайында дугу-дүлгө арга-биле уду-лган.

АКШ-тын мөзү чок туру-жу сессиянын түңнел кезең-ге онза тода илереп келген. Бичал харын комитеттерге чугаалажып айтырлары сессия көрүп турган. Ядро-луг кызымчыны биче-диринче уланган бугу-ле шиптирлертер америк делега-ция херек кырында удула-ган. Ядролуг чепсектерин немей эстүрбөс, массалыг ууткаашкыны чепсек-тин чаа системаларын ажалдап кылдыр, бугу-дү-рин хоруу, хикитиг чеп-сектин бугу хейрлерин ажалдап кылдыр, бугу-дү-рин болгаш оон куралы-ларын менчигин хоруу база ону ууткааш дугайында ре-золюциялар АКШ улуг ба-дылаан. Комсом делегине-боо-чепсектерин эдилерди-бес дугайында резолюциян бадылап турла чугула АКШ-биле Грэнда далагаллаан.

Ядролуг чепсекти шене-лдерин саят чок соксадир болгаш хоруу дугайында ре-золюция америк делегация удулган. Оон чыла-ла-нында кижин билдир чалаар чүве чок, ам кылдыр тур-америк хынашкынар бол-ган шенелдер үеңи-де мас-салыг ууткаашкыны чеп-сек-тин чалаа, улам амыкы-лар хейрлерин ажалдап кыл-ла, сайындайгышлар турар-ла болгай.

КНО кижигини руу-нине аажок хей нуруузу ад-ролуг чепсекти бугу күрү-нелер ядролуг шенелдерин бугу болгаш чугаажок хору-зун дөш шагдан бөр болгаш чүтүлүлүг туржуп турар. Во-талазы-биле Совет Эвилели чагай тура-сорукутун үлгө-рин көргүзүп, мындыг шене-лдерге бо чылын август-да эгелеп мораторийн күш-түт болдуруп чорутканын чалаан болгаш бир эвас АКШ база ша-ла мылгалар кылр болза, ол шенелдер-ин доктаамаз үеңи-де хө-руу-на белегин илерей-дөөн. Оон-биле калы Совет чазак шенелдерин хоруу-ру — ядролуг боо-чепсектерин улам мын эдилерлерин оонунга моондаларын бирөөн болур аралыг чүгө-дөштик кемчег эвас, хары-ам бажин чыгыс дөш ядро-луг күчүлдерин ууткаашкыны таарышкан байдалы тур-галар ийкел чүвени бажым-даллаан. Бичалга Совет-тон СССР-нин ол тайбын инити-аалымын «Москвын база бир сургаалчы кажар-

сорууттарынын толдурла-ны кылдыр көрүп турар — деп, болша «Трибуна» хоо-у, солун бижөөн. СССР-ниң инити-аалымына каттыжыны болгаш бугу ядролуг чамаларышкынынын соксадир-ныга Вашингтонун ажил-биле күлө чон бооп турар ко-ругу ядролуг чепсектерин куралыры моон-лаа соңгаар күштелдеринин ажалдыг политиканы оон тургачтар күлөли бадиттап турар-лар.

«Делегей» өмчлери ядро-луг дайынчы баш удуу болдуруш дөш» медедлел улустар аразынын шиптеш-кынар америк таладан даргазы профессор В. Науа Си-

